

سر آرتور کانن دوئل

پرونده‌های شرلوک هلمز

ترجمه‌ی رامین آذربهرام

www.ketab.ir

انتشارات نیلوفر

سرشناسه	: دوئل، آرتور کانن، ۱۸۵۹-۱۹۳۰ م. Doyle, Arthur Conan
عنوان و نام پدید آور	: پرونده‌های شرلوک هلمز / سر آرتور کانن دوئل؛ ترجمه‌ی رامین آذربهرام.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات نیلوفر، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۳۵۶ ص.
شابک	: 978-622-6654-44-9
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا	
یادداشت:	عنوان اصلی: The case-book of Sherlock Holmes, 2009.
موضوع	: داستان‌های انگلیسی - قرن ۲۰ م.
موضوع	: English fiction - 20th century
شناسه افزوده	: آذربهرام، رامین، ۱۳۴۷ - ، مترجم
رده‌بندی کنگره	: PZ ۳
رده‌بندی دیویی	: ۸۲۳/۹۱۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۷۷۸۰۹

www.ketab.ir

انتشارات نیلوفر خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، تلفن: ۶۶۴۶۱۱۱۷

سر آرتور کانن دوئل

پرونده‌های شرلوک هلمز

ترجمه‌ی رامین آذربهرام

حروفچینی: شبستری

چاپ اول: زمستان ۱۴۰۰

چاپ دیا

شمارگان: ۷۷۰ نسخه

همه‌ی حقوق محفوظ است.

فروش اینترنتی: niloofarpublications.com

فهرست

۹	یادداشت مترجم
۱۵	پیشگفتار
۱۹	داستان اول: «الماس مازارن»
۴۷	داستان دوم: «پل تودا»
۸۵	داستان سوم: «مردی که چهار دست و پا راه می رفت»
۱۱۵	داستان چهارم: «خون آشام ساسکین»
۱۴۱	داستان پنجم: «سه گریذب»
۱۶۵	داستان ششم: «موکل برجسته»
۲۰۳	داستان هفتم: «عمارت سه شیروانی»
۲۲۹	داستان هشتم: «سرباز رنگ پریده»
۲۵۷	داستان نهم: «یال شیر»
۲۸۷	داستان دهم: «رنگ ساز باز نشسته»
۳۱۱	داستان یازدهم: «مستأجر نقاب دار»
۳۳۱	داستان دوازدهم: «ملک قدیمی شوسکومب»

یادداشت مترجم

در مورد زندگی و آثار سر آرتور کانن دوویل و صورت و سیرت هلمز در جلد اول مجموعه داستان‌های شرلوک هلمز (ماجراهای شرلوک هلمز) مقدمه‌ی مفصلی نوشته‌ام که خوانندگان محترم را به آن ارجاع می‌دهم. در این یادداشت قصد دارم تنها به نکاتی در مورد ترجمه‌ی «پرونده‌های شرلوک هلمز» اشاره کنم.

«پرونده‌های شرلوک هلمز» آخرین مجموعه داستانی است که سر آرتور کانن دوویل (۱۸۵۹-۱۹۳۰) بر مبنای شخصیت شرلوک هلمز نوشته است. این مجموعه شامل دوازده داستان است که در فاصله اکتبر ۱۹۲۱ تا آوریل ۱۹۲۷ در مجله‌ی استرن^۱ به چاپ رسیدند. در سال ۱۹۲۷ جان موری^۲ این داستان‌ها را در قالب کتابی به نام «پرونده‌های شرلوک هلمز» منتشر کرد ولی ترتیب چاپ داستان‌ها را به هم زد و آن‌ها را به دلخواه خود مرتب کرد. در سال‌های بعد این کتاب توسط ناشران دیگری نیز چاپ شد ولی همه‌ی آن‌ها به ترتیب اصلی چاپ داستان‌ها در مجله‌ی استرن و فادار ماندند. در سال ۱۹۹۳ دانشگاه آکسفورد متن منقح و تصحیح شده‌ای از این کتاب را منتشر کرد که حاوی توضیحات و پانویس‌های بسیار به قلم ویلیام والاس رایسون^۳ (استاد ادبیات انگلیسی در دانشگاه ادینبرا) بود. مأخذ ترجمه‌ی حاضر همین چاپ است با دو تفاوت عمده:

1. Strand

2. John Murray

3. William Wallace Robson

نخست آنکه پانویس‌های متن آکسفورد برای خوانندگان انگلیسی‌زبان نوشته شده و نکات مجهول زیادی را برای آنان که انگلیسی‌زبان نیستند باقی می‌گذارد. در این مورد مترجم تصمیم گرفت ضمن تکمیل پانویس‌های متن اصلی از روی منابع معتبر (مانند دائرةالمعارف بریتانیکا و فرهنگ شرلوکیانا)، در موارد مبهم دیگر نیز توضیحاتی به صورت پاورقی به متن اضافه کند. مترجم با افتخار اعلام می‌کند که در این کار تا جایی پیش رفته که هیچ نکته مبهمی برای خواننده‌ی فارسی‌زبان باقی نمی‌ماند.

تفاوت دیگر ترجمه‌ی حاضر با چاپ آکسفورد در تصاویر متن فارسی است. دوستان شرلوک هلمز می‌دانند که سیدنی ادوارد پاجت^۱ (۱۸۶۰-۱۹۰۸) نقاش و طراح برجسته انگلیسی برای نخستین داستان‌های شرلوک هلمز که در مجله‌ی استرنند چاپ می‌شدند نقاشی می‌کشید. نقاشی‌های او به قدری در ترسیم فضای داستان‌ها موفق بودند که پاجت تنها به خاطر آن‌ها شهرتی به سزایافت. وی برای نخستین مجموعه داستان‌های شرلوک هلمز ۳۵۶ نقاشی ترسیم کرد که در چاپ‌های متعدد این داستان‌ها همواره زیغت‌بخش آن‌ها بوده‌اند. علاوه بر پاجت، هاورد ک. الکاک^۲، آلفرد گیلبرت^۳ و فرانک وایلز^۴ نیز برای داستان‌های هلمز در استرنند نقاشی می‌کشیدند. الکاک در فاصله‌ی سال‌های ۱۹۱۹ تا ۱۹۲۶ پنجاه نقاشی برای این داستان‌ها کشید و سیزده نقاشی آلفرد گیلبرت نیز در فاصله‌ی سال‌های ۱۹۱۷ تا ۱۹۲۲ داستان‌های هلمز در استرنند را زیباتر کردند. مترجم نقاشی‌های این هنرمندان برای مجموعه‌ی «پرونده‌های شرلوک هلمز» را، که در چاپ آکسفورد وجود نداشتند، از چاپ‌های دیگر جمع‌آوری کرده و به متن داستان‌ها افزوده است.

اوون دادلی ادواردز^۵ استاد دانشگاه ادینبرا، در مقدمه‌ی چاپ آکسفورد به تفاوت نسخ انگلیسی و آمریکایی مجموعه‌ی «پرونده‌های شرلوک هلمز»

1. Sidney Edward Paget

2. Howard K. Elcock

3. Alfred Gilbert

4. Frank Wiles

5. Owen Dudley Edwards

اشاره می‌کند و معتقد است که نسخه‌ی آمریکایی کتاب، به نوشته‌ی اولیه‌ی کانن دوئل در نشریه‌ی استرنند وفادارتر است درحالی‌که متن چاپ‌شده‌ی کتاب در انگلستان با متن مجله‌ی استرنند تفاوت‌های آشکاری دارد. وی سانسور حاکم بر چاپ آثار ادبی در انگلستان در سال‌های پس از جنگ جهانی اول را علت اصلی این تفاوت می‌داند.

گیسون و گرین در کتاب مفصلی که در مورد زندگی سر آرتور کانن دوئل نوشته‌اند (۱۹۸۳) خاطرنشان کرده‌اند که سر آرتور قصد نداشت پس از چاپ مجموعه‌ی «واپسین کرنش او»^۱ (استاد قاسم صنعوی نام این کتاب را «آخرین ضربه‌ی آرشه» ترجمه کرده‌اند که به اعتقاد من عنوان جالبی است و هم به نواختن ویلن توسط هلمز اشاره دارد و هم به اینکه کتاب، آخرین ماجراهای هلمز را روایت می‌کند.) به نگارش داستان‌های شرلوک هلمز ادامه دهد اما در سال ۱۹۲۱ با تماشای فیلم‌هایی که از روی این داستان‌ها ساخته شده بودند تصمیم گرفت که دوازده داستان دیگر بر مبنای شخصیت هلمز بنویسد. نخستین مجموعه از این فیلم‌ها را موریس الوی^۲ (۱۸۸۷-۱۹۶۷) در سال ۱۹۲۱ برای کمپانی استال ساخت. این مجموعه شامل ۱۵ اپیزود بود که هر اپیزود یکی از داستان‌های شرلوک هلمز را تصویر می‌کرد. الوی در سال‌های ۱۹۲۲ و ۱۹۲۳ دو مجموعه‌ی دیگر هر کدام در ۱۵ اپیزود بر مبنای داستان‌های شرلوک هلمز کارگردانی کرد. در تمامی این فیلم‌ها الی نوروود^۳ (۱۸۶۱-۱۹۴۸) نقش شرلوک هلمز را بازی می‌کرد. سر آرتور به این فیلم‌ها بسیار علاقه داشت، به نحوی که درباره‌ی آن‌ها نوشت: «با مشاهده‌ی چندباره‌ی هلمز روی صحنه، باور می‌کنی که او از گوشت و خون ساخته شده و واقعاً وجود دارد. بازی نوروود در نقش هلمز خیره‌کننده است و مرا شگفت زده می‌کند. کیفیتی نادر در وجودش هست که تنها می‌تواند به «گیریابی» تعبیر شود طوری که حتی وقتی هیچ کاری نمی‌کند میل داری با

1. His Last Bow

2. Maurice Elvey

3. Ellie Norwood

اشتیاق تماشايش کنی. تنها ایرادی که به این فیلم‌ها دارم این است که در آن‌ها شخصیت‌ها با تلفن صحبت می‌کنند، سوار اتومبیل می‌شوند و از امکاناتی استفاده می‌کنند که حتی به ذهن هلمز هم خطور نمی‌کرد.»

پروفسور رابسون معتقد است که نیاز مالی نیز در گرایش سر آرتور به ادامه‌ی نگارش داستان‌های شرلوک هلمز دخالت داشته است. سر آرتور در سال‌های پس از جنگ جهانی اول به تجربیاتی در وادی احضار ارواح و علوم ماوراءطبیعی دست زده بود که بسیار پرخرج بودند. وی نخستین داستان از این مجموعه (ماجرای الماس مازارن) را بر مبنای نمایشنامه‌ای به نام «الماس تاج» که پیش‌تر نوشته بود تنظیم کرد ولی بقیه‌ی داستان‌ها از ابتدا برای این مجموعه نوشته شدند. اتفاقاً برخی از منتقدان معتقدند که الماس مازارن ضعیف‌ترین داستان مجموعه است چرا که سبک نوشتاری‌اش با بقیه آثار سر آرتور متفاوت است و موضوع بدیع و تازه‌ای هم ندارد. نور بود هم در صحنه‌ی نمایش و هم در فیلم «الماس تاج» نقش هلمز را با چنان قدرتی باری کرد که باعث شد مجله‌ی استرن برای نگارش هرچه سریع‌تر داستان‌های مجموعه‌ی جدید هلمز، سر آرتور را تحت فشار بگذارد.

به اعتقاد پروفسور رابسون داستان‌های مجموعه‌ی «پرونده‌های شرلوک هلمز» با بقیه‌ی داستان‌های هلمز تفاوتی اساسی دارند. با یک نگاه به پیرنگ داستان‌هایی می‌بریم که در آن‌ها افراد مظنون یا گناهکاران از بیماری‌های جسمی یا روحی مختلف و شناخته‌شده رنج می‌برند و اغلب علاوه بر سیرت پلید، از صورتی ناخوشایند نیز برخوردارند. همین خصوصیت نشان می‌دهد که سر آرتور در نگارش اغلب این داستان‌ها برای توصیف شخصیت‌ها از تجربیات پزشکی خود استفاده کرده و با ترسیم دقیق فضای داستان و شخصیت‌ها توانسته حداقل برخی از داستان‌ها را به سبک بدبینانه و هراس‌آور نوشته‌های استاد بزرگ ادبیات گوتیک: ادگار آلن پو، نزدیک سازد. هنگام نگارش این داستان‌ها سر آرتور از مرز ۶۰ سالگی گذشته بود، اعتقادش به مسائل ماورایی روز به روز

بیشتر می شد و پسرش کینگزلی^۱ را هم در جنگ بین الملل اول از دست داده بود. همه‌ی این عوامل در اینکه دیدگاهش نسبت به جوهره‌ی پاک انسانی و سرنوشت بشر به تیرگی بگراید سهیم بودند.

سر آرتور بعد از نگارش این مجموعه با شرلوک هلمز خداحافظی کرد و تا پایان عمر (۱۹۳۰) به نوشتن داستان‌هایی علمی تخیلی در زمینه‌ی علوم ماوراءطبیعی پرداخت.

دکتر رامین آذربهرام

مهر ۹۸

www.ketab.ir